
21.gadsimta *Lielā depresija*: bibliotēku stratēģiskie risinājumi ASV un Rietumeiropā

Jana Dreimane

Latvijas Nacionālās bibliotēkas

Bibliotēku attīstības institūta

Bibliotēku pētniecības un informācijas nodaļas vadītāja

E-žurnāla "Bibliotēku Pasaule" redaktore

Tālrunis: 67312807

E-pasts: biblioteku.pasaule@lnb.lv

Ekonomiskās lejupslīdes negatīvā ietekme uz ASV publiskajām bibliotēkām

Budžeta samazinājums 10%-40%

- personāla bezalgas atvaļinājumi, darbinieku atlaišana
 - pakalpojumu spektra sašaurināšana
 - darba laika saīsināšana
 - filiālbibliotēku slēgšana
-

Ekonomiskās lejupslīdes pozitīvā ietekme uz ASV publiskajām bibliotēkām

(aptauja 2008.gada augustā)

- Bibliotēku lasītāju skaita pieaugums 5% (68% ASV iedzīvotāju ir kādas bibliotēkas lasītāja karte)
 - Bibliotēku apmeklētības pieaugums 10% (76% ASV iedzīvotāju vismaz reizi vietējo bibliotēku apmeklējuši)
 - Bibliotēku tiešsaistes resursu izmantošanas pieaugums 17,4% (41% ASV bibliotēku lasītāju izmanto bibliotēku mājaslapas)
 - 92% amerikāņu atzīst, ka bibliotēkas ir nozīmīgs izglītības resurss.
-

Jauna publisko bibliotēku krīzes menedžmenta stratēģija

“Mēs vairs nevaram atļauties būt pasīvi upuri; mums jābūt atklātiem aizstāvjiem un jāskubina arī sabiedrība aizstāvēt bibliotēkas. Ja mēs aizstāvēsim savas bibliotēkas, daudz lielāka iespēja saņemt nepieciešamo finansējumu vai izvairīties no budžeta samazinājuma.”

Amerikas Bibliotēku asociācijas izpilddirektors

Kīts Maikls Fīlzs (Keith Michael Fiels)

žurnālā “American Libraries” (2009.gada marta numurā)

Amerikas Bibliotēku asociācijas

slepenie un atklātie bibliotēku aizstāvības līdzekļi

- 67 000 Amerikas Bibliotēku asociācijas biedru entuziasms un enerģija
 - Sabiedrības atbalsts
 - Bibliotēku atbalsta birojs (Office for Library Advocacy, <http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/ola/>)
 - Bibliotēku aizbildņu, advokātu, draugu un fondu apvienība (Association of Library Trustees, Advocates, Friends and Foundations, <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/altaff/>)
 - Mājaslapa “Es mīlu bibliotēkas” (<http://www.ilovelibraries.org/>)
 - Bibliotēku pakalpojumu un vērtību popularizēšanas kampaņa spāniski runājošajai auditorijai “en tu biblioteca”
 - Nepārtraukta sabiedriskās domas veidošana ar rakstiem un cita veida informāciju plašsaziņas līdzekļos
 - Praktiskas mācību programmas Asociācijas gadskārtējās konferencēs un citos saietos.
-

Bibliotēku atbalsta biroja svarīgākie resursi

- Aktuāla mediju informācija, noderīga bibliotēku atbalsta veidošanā
- Ieteikumi efektīvai komunikācijai ar medijiem (kā sastādīt paziņojumus preseī, kā runāt ar žurnālistiem, kā atbildēt uz sarežģītiem vai bibliotēkai nelabvēlīgiem jautājumiem utt.)
- Bibliotēku tautsaimnieciskās efektivitātes aprēķināšanas pamati
- Aktuāla bibliotēku statistika
- Līdzšinējā pieredze bibliotēku aizstāvībā
- Bibliotēku aizstāvības rokasgrāmata.

Lielbritānijas bibliotēku un informācijas nozares profesionāļu apvienība
Chartered Institute of Library and Information Professionals, CILIP

publisko bibliotēku aizstāvībai

Tiešsaistes resurss

“CILIP atbalsta publiskās bibliotēkas”

(CILIP supports public libraries,

<http://www.cilip.org.uk/policyadvocacy/publiclibraries/>)

Tiešsaistes resurss

“CILIP atbalsta publiskās bibliotēkas”

- Aktuālākā mediju informācija par ekonomiskās lejupslīdes ietekmi uz bibliotēkām
 - Lielbritānijas Kultūras, mediju un sporta departamenta izstrādātais “Pārskats par Bibliotēku pakalpojumu modernizāciju”
 - Apvienības valdes locekļu blogi par Lielbritānijas publisko bibliotēku problēmām un sasniegumiem
 - Apvienības paziņojumi preseī par publisko bibliotēku problemātiku
-

Vācijas bibliotēku un informācijas institūciju, kā arī profesionālo biedrību savienība:

“21 labs iemesls bibliotēku apmeklējumam” (medijiem, potenciālajiem un esošajiem lasītājiem paredzēts izdevums)

Svarīgākie iemesli:

- Bibliotēkas apvieno (bibliotēka ir indivīda un sabiedrības komunikācijas instruments)
- Lai itin visi bērni lasītu
- Bibliotēkās var justies tik labi kā mājās;
- Augstskolu bibliotēkas — efektīvu studiju priekšnoteikums;
- Bibliotēkas – dažādu sociālu grupu integrācijas līdzeklis;
- Bibliotēkas ir tautsaimnieciski efektīvas;
- Bibliotēku vide ir atraktīva;
- Labākais bibliotēkā - bibliotekāre;
- Bibliotēkas ir precīzu, zibensātru uzziņu ieguves vieta;
- Bibliotēku lasītāji atzīst bibliotēkas par labām iestādēm;
- Bibliotēkās ir grāmatas – arī iespiestās;
- Bibliotēku resursi slēpj sevī pārsteigumus;
- Bibliotēkas ir labi organizētas;
- Bibliotēkas palīdz rakstīt (radīt);
- Bibliotēkas saglabā un dara pieejamas zināšanas
- Piedodiet, bet informācija ir jāmacās (bibliotēkas palīdz attīstīt informācijpratību)

Tīmekļa vietne: http://www.bideutschland.de/download/file/21%20GUTE%20GRUENDE_endg_16-1-09.pdf

Vācijas bibliotēku un informācijas institūciju, kā arī profesionālo biedrību savienība:

“Labu bibliotēku priekšnoteikumi”

Vadlīnijas lēmumpieņēmējiem, bibliotēku finansētājiem

(http://www.bideutschland.de/download/file/21%20GUTE%20GRUENDE-Anlagen_endg_16-1-09.pdf)

“Labu bibliotēku priekšnoteikumi”

Bibliotēku vērtības sabiedrībai:

- mūžilga izglītība
 - kultūru daudzveidība
 - sociālā integrācija,
 - digitālās plaisas pārvarēšana,
 - brīva pieeja relevantai informācijai.
-

“Labu bibliotēku priekšnoteikumi”

Publisko bibliotēku sasniegumu un kvalitātes indikatori

- Sabiedrības akcepts,
- Resursu un pakalpojumu piedāvājums, pieejamība,
- Telpas
- Personāls.

Ko darīt Latvijas bibliotekāriem

- Regulāri informēt sabiedrību par bibliotēkas vērtībām, pakalpojumiem un sevišķi – sasniegumiem gan bibliotēkas veidotajos resursos, gan plašsaziņas līdzekļos
- Visiem spēkiem paplašināt bibliotēkas atbalstītāju loku
- Neklusēt, bet savlaicīgi (budžeta apspriešanas stadijā) informēt sabiedrību, profesionālās sabiedriskās organizācijas par savām problēmām
- Krīzes situāciju mēģināt risināt ar valdības, Saeimas, prezidenta u.c. ietekmīgu personu atbalstu
- Informēt partiju izvirzītos kandidātus pašvaldību vēlēšanās par bibliotēku vērtībām, sasniegumiem, vislabāk uzaicinot viņus uz bibliotēkām; izzināt viņu attieksmi pret bibliotēkām

Mēs nedrīkstam būt pasīvi krīzes upuri, jo arī mums ir daudz ko zaudēt

Paldies par uzmanību!
